

ANMED

ANADOLU AKDENİZİ
Arkeoloji Haberleri

2013-11

*News of Archaeology from
ANATOLIA'S MEDITERRANEAN AREAS*

(Ayrıbasım/Offprint)

İÇİNDEKİLER

KAZI RAPORLARI

• Aççana Hyk, Antik Alalakh Kenti alışmaları 2012	K. Aslıhan Yener – Murat Akar	1
• Alara Kazısı 2012	Osman Eravşar	10
• Pisidia Antiokheiası Kazısı 2012	Mehmet zhanlı	14
• Hacılar Büyük Hyk Kazıları 2012	Gülsün Umurtak – Refik Duru	21
• Karain Mağarası 2012 Yılı Kazıları	Metin Kartal	26
• Kastabala-Hierapolis Kazısı 2012	Turgut H. Zeyrek	29
• Kaunos 2012	Cengiz Işık	33
• Kelenderis 2012 Yılı Kazıları	K. Levent Zoroğlu	40
• Kibyra 2012 Yılı Kazıları	şükrü zdoğru – F. Eray Dk	47
• Kilise Tepe Arkeoloji Projesi 2011 ve 2012 Sezonu alışmaları	Tevfik Emre şerifoğlu – J. Nicholas Postgate Mark P. C. Jackson	55
• Ksanthos 2012 Yılı Kazıları	Burhan Varkıvan	62
• Letoon 2011 ve 2012 Yılları Arazi alışmaları n Raporu	Sema Atik Korkmaz – Mustafa H. Sayar Sebahattin Küçük – İsmail Ergüder Ezel Babayığit – Levent Emmungil – Eşe Bilgi	71
• Limyra 2012	Martin Seyer	83
• Myra ve Andriake Kazıları 2012	Nevzat evik – Süleyman Bulut Engin Akyürek	90
• Myra-Demre Aziz Nikolaos Kilisesi Kazı, Koruma ve Onarım alışmaları 2012	Sema Doğan	97
• Olba (Mersin, Silifke) Kazıları 2012	Emel Erten – Murat zyıldırım – Tuna Akçay	104
• Olympos Kazısı 2012	B. Yelda Olcay Uçkan	108
• Rhodiapolis Kazıları 2012	İsa Kızgut	113
• Side 2011-2012 Yılı alışmaları	Hüseyin Sabri Alanyalı	121
• Silifke Kalesi Kazısı 2012	Ali Boran – İşhak Kozak – Nur Bakar şengül Bayar – Zeynep Ketil	134
• Soli/Pompeiopolis 2012 Kazıları	Remzi Yağcı – Fatih Hakan Kaya	138
• Suluin Mağarası Kazısı 2012	Harun Taşkıran	144

YÜZEY ARAşTIRMA RAPORLARI

• Akdeniz Kıyıları Arkeolojik Sualtı Araştırmaları 2012	Harun zdaş – Nilhan Kızıldağ	149
• Antiochia ad Cragum Arkeolojik Araştırma Projesi: 2012 Sezonu	Michael Hoff – Rhys F. Townsend – Birol Can	154

CONTENTS

EXCAVATION REPORTS

- *Excavations at Tell Atchana, Ancient Alalakh 2012* K. Aslıhan Yener – Murat Akar 1
- *Alara Excavations 2012* Osman Eravşar 10
- *Excavations at Pisidian Antioch 2012* Mehmet Özhanlı 14
- *Excavations at Hacılar Büyük Höyük, 2012* Gülsün Umurtak – Refik Duru 21
- *Excavations at Karain Cave in 2012* Metin Kartal 26
- *Excavations at Kastabala-Hierapolis in 2012* Turgut H. Zeyrek 29
- *Kaunos 2012* Cengiz Işık 33
- *Excavations at Kelenderis in 2012* K. Levent Zoroğlu 40
- *Excavations at Kibyra in 2012* Şükrü Özüdoğru – F. Eray Dökü 47
- *Kilise Tepe Archaeological Project: 2011 and 2012 Campaigns* Tevfik Emre Şerifoğlu – J. Nicholas Postgate 55
Mark P. C. Jackson
- *Excavations at Xanthos in 2012* Burhan Varkıvaç 62
- *Preliminary Report on Fieldwork at Letoon in 2011 and 2012* Sema Atik Korkmaz – Mustafa H. Sayar 71
Sebahattin Küçük – İsmail Ergüder
Ezel Babayiğit – Levent Emmungil – Eşe Bilgiç
- *Limyra 2012* Martin Seyer 83
- *Excavations at Myra and Andriake 2012* Nevzat Çevik – Süleyman Bulut 90
Engin Akyürek
- *Excavation, Conservation and Repair Work at St. Nicholas Church in Demre-Myra 2012* Sema Doğan 97
- *Excavations at Olba (Silişke, Mersin) in 2012* Emel Erten – Murat Özyıldırım – Tuna Akçay 104
- *Excavations at Olympos 2012* B. Yelda Olcay Uçkan 108
- *Excavations at Rhodiapolis 2012* İsa Kızgut 113
- *Archaeological Work at Side in 2011 and 2012* Hüseyin Sabri Alanyalı 121
- *Excavations at Silişke Citadel 2012* Ali Boran – İshak Kozak – Nur Bakar 134
Şengül Bayar – Zeynep Ketil
- *Excavations at Soli/Pompeiopolis 2012* Remzi Yağcı – Fatih Hakan Kaya 138
- *Excavations at Suluin Cave 2012* Harun Taşkıran 144

SURVEY REPORTS

- *Underwater Archaeological Surveys along the Mediterranean Coastline in 2012* Harun Özdaş – Nilhan Kızıldağ 149
- *The Antiochia ad Cragum Archaeological Research Project: 2012 Season* Michael Hoff – Rhys F. Townsend – Birol Can 154

İÇİNDEKİLER

• Beydağları YüzeY Araştırmaları 2012	İsa Kızgut	164
• Boğsak Adası YüzeY Araştırması 2012	Günder Varinlioğlu	169
• Burdur İli ve İlçelerinde Fosil Lokalitelerinin Tespiti YüzeY Araştırması 2012	F. Arzu Demirel	174
• Çaltılar Arkeolojik Projesi 2012	Nicoletta Momigliano	178
• Isparta YüzeY Araştırmaları 2012	Mehmet Özsait	185
• Kibyrtis Araştırmaları 2012	Thomas Corsten – Oliver Hülđen	193
• Dağlık Kilikya Arkeolojik YüzeY Araştırma Projesi: Paleo-Çevre Araştırmaları 2012	Nurgül Karlıoğlu – Ünal Akkemik Hülya Caner – Nicholas K. Rauh Lawrence O. Theller – Matthew J. Dillon Grace A. Conyers	199
• Dağlık Kilikia'da Kentleşme ve Kırsal Yerleşimler Araştırması 2012	Ümit Aydınöğlu	204
• Dağlık Kilikia Yerleşim Tarihi ve Epigrafya Araştırmaları 2012	Hamdi Şahin	207
• Konane (Conana) 2012 Yılı YüzeY Araştırması	Bilge Hürmüzlü – Murat Fırat Uygar Hecebil	211
• Doğu ve Kuzeydoğu Likya – Güneybatı Pisidya Epigrafik-Tarihi Coğrafi Araştırmaları 2012	Bülent İplikçioğlu	215
• Oinoanda 2012	Martin Bachmann	218
• Phaselis ve Teritoryumu YüzeY Araştırması 2012	Murat Arslan – Kemal Demirtaş Nihal Tüner Önen	224
• Sagalassos Arkeolojik Araştırma Projesi 2012 Yılı YüzeY Araştırmaları	Ralf Vandam – Eva Kaptijn Jeroen Poblome – Marc Waelkens	230
• Termessos Araştırmaları 2012	Mehmet Kürkçü	234
• Uylupınar Yerleşmesi (Erken Kıbyra) ve Çevresi YüzeY Araştırması 2012	F. Eray Dökü	239

DİĞER ÇALIŞMA RAPORLARI

• Antalya, Kaleiçi, 113 Ada 7 Parselde Sondaj Çalışmaları	Süleyman Atalay – Hülya Yalçınsoy	250
• Düver Yerleşim Tarihi Araştırmaları Projesi: 2012 Yılı Kurtarma Kazısı	H. Ali Ekinci – Tarkan Kahya	254
• Side Arkeoloji Müzesi'nde 2012'de Yürütölen Numismatik Araştırmaları	Ahmet Tolga Tek – Hüseyin Köker	260

CONTENTS

• <i>Surveys in Beydağları 2012</i>	<i>İsa Kızıgut</i>	164
• <i>Survey on Boğsak Island 2012</i>	<i>Günder Varinlioğlu</i>	169
• <i>Surveys for the Identification of Fossil Localities in the Province of Burdur, 2012 Campaign</i>	<i>F. Arzu Demirel</i>	174
• <i>Çaltılar Archaeological Project 2012</i>	<i>Nicoletta Momigliano</i>	178
• <i>Surveys in Isparta in 2012</i>	<i>Mehmet Özsait</i>	185
• <i>Research in the Kibyrtis in 2012</i>	<i>Thomas Corsten – Oliver Hüliden</i>	193
• <i>The Rough Cilicia Archaeological Survey Project: Palaeo-Environmental Research in 2012</i>	<i>Nurgül Karlioğlu – Ünal Akkemik Hülya Caner – Nicholas K. Rauh Lawrence O. Theller – Matthew J. Dillon Grace A. Conyers</i>	199
• <i>Surveys on Urbanization and Rural Settlements in Rough Cilicia 2012</i>	<i>Ümit Aydınöğlu</i>	204
• <i>Rough Cilicia Settlement History and Epigraphy Surveys 2012</i>	<i>Hamdi Şahin</i>	207
• <i>Archaeological Surveys at Konane (Conana) in 2012</i>	<i>Bilge Hürmüzlü – Murat Fırat Uygar Hecebil</i>	211
• <i>Epigraphic-Historical Geography Surveys in Eastern and Northeastern Lycia – Southwest Pisidia in 2012</i>	<i>Bülent İplikçioğlu</i>	215
• <i>Report on the 2012 Campaign at Oinoanda</i>	<i>Martin Bachmann</i>	218
• <i>The Survey of Phaselis and its Territorium 2012</i>	<i>Murat Arslan – Kemal Demirtaş Nihal Tüner Önen</i>	224
• <i>The 2012 Archaeological Survey of the Sagalassos Archaeological Research Project</i>	<i>Ralf Vandam – Eva Kaptijn Jeroen Poblome – Marc Waelkens</i>	230
• <i>Surveys at Termessos 2012</i>	<i>Mehmet Kürkçü</i>	234
• <i>Surveys in and around Uylupınar Settlement (Early Kibyra) in 2012</i>	<i>F. Eray Dökü</i>	239
OTHER REPORTS		
• <i>Sondages at Insula 113, Lot 7 in Kaleiçi, Antalya</i>	<i>Süleyman Atalay – Hülya Yalçınsoy</i>	250
• <i>The Düver Settlement History Research Project: Rescue Excavations in 2012</i>	<i>H. Ali Ekinci – Tarkan Kahya</i>	254
• <i>Numismatic Studies at the Side Archaeological Museum in 2012</i>	<i>Ahmet Tolga Tek – Hüseyin Köker</i>	260

Myra ve Andriake Kazıları 2012

Excavations at Myra and Andriake 2012

Nevzat ÇEVİK – Süleyman BULUT – Engin AKYÜREK

2011 yılı çalışmaları kış aylarında tiyatro taş restorasyonu ile aralıksız devam etmiştir. Myra ve Andriake'deki diğer alanları da kapsayan 2012 yılı yaz kampanyası ise 03 Nisan - 26 Eylül tarihleri arasındaki 177 günde, 107 kişilik bir ekiple gerçekleştirilmiştir.

Myra ve Andriake Kazılarının farklı ve kendine özgü politikasına bağlı olarak, halkı bilinçlendirmek, eğitmek, olumlu kamuoyu yaratmak, tanıtmak amacıyla etkinlikler yapılmıştır: AKMED ile birlikte, Myra-Andriake Kazıları 3. Yıl Kollokyumu gerçekleştirilmiş; Kazının resmi logosunu taşıyan kurumsal şövalye yüzüğü ve belgesi, kazılara destek veren 9 kişiye/kuruma verilmiş; yurt içinde ve yurt dışında "Myra Araştırma Tarihi", "Arkeoloji Ötesi: Myra Kazılarında İnsan Manzaraları", "Mikail'in Myra'sı", "Koruma ve Onarımda Myra Andriake Kazıları Örneği" sergileri açılmış, yerli yabancı pek çok basın organında etkili ve tamamı olumlu haber, yazı, röportaj gerçekleştirilmiş, salt Myra-Andriake kazı çalışmalarını konu alan 6 bölümlük TV dizisi ise Türkiye'de arkeolojiye ve kazılara bakışı değiştirmiş ve tüm bu çalışmalara bağlı olarak ANSİAD'ın (Antalya Sanayici ve İşadamları Derneği) "Yılın Kültür Ödülü" ile onurlandırılmıştır.

Myra Tiyatrosu (S. Bulut)

Tiyatroda 2011'de başlayan kazılar, 2012 Eylül ayına kadar aralıksız sürdürülmüştür (Res. 1-3). Sahne binasının odak olduğu çalışmalarda hyposkene, paraskene, doğu parodos, batı galeri, doğu galeri ve postskenede yer yer 10 m. derinliği bulan kazılar gerçekleştirilmiş; sahne binasında ortalama 5 m.'lik alüvyon ve 8 m.'yi geçen blok yığınları kaldırılmış, 2217 blok, "taş tarlası"na taşınarak tasnifi ve kataloğu yapılmıştır. Batı galeri önündeki yığıntıdan taşınan 1060 adet blokla birlikte blok sayısı 3227 olmuştur. Kazılarla birlikte belgeleme ve anastylosis çalışmaları da paralel yürütülmüş, tiyatronun

The 2011 campaign continued non-stop in the winter months with the restoration of the theatre. The summer campaign covering other locations at Myra and Andriake lasted from 3 April to 26 September –177 days in total– with a team of 107 people.

Various activities were held in order to improve awareness among the public: to inform them, build public opinion and present the sites based on the unique policy of excavations at Myra and Andriake. The third colloquium of excavation activities was held together with AKMED. Special rings bearing the institutional logo of the excavation, together with a certificate, were presented to nine people and institutions who have been supporting the work. Exhibitions entitled "The Research History of Myra", "Beyond Archaeology: The Human Panorama from the Myra Excavations", "Michael's Myra", and "An Exemplary Case of Conservation and Repair: The Myra-Andriake Excavations" were launched in Turkey and abroad. Numerous positive news articles and interviews were published in international and domestic media. A six-episode TV documentary was prepared only on Myra and Andriake, which has changed the public attitude toward archaeology and excavations. And thus we were awarded the "Culture Award of the Year" given by ANSİAD (Association of Industrialists and Businessmen of Antalya).

Myra Theatre (S. Bulut)

Excavations at the theatre, initiated in 2011, continued non-stop until September 2012 (Figs. 1-3). The work focused on the stage building, and excavations in the hyposkene, paraskene, east parodos, west gallery, east gallery and postskene reached at places a depth of 10 m. A five m. thick alluvial deposit and tall heaps of blocks averaging eight m. were removed in the stage building. 2217 blocks were taken to the "stone field"

Res. 1
Myra Tiyatrosu, hava
fotoğrafı, Ekim 2012
Fig. 1
Myra Theatre aerial
photo, October 2012

evreleri ve mimarisi konusunda oldukça önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Sahne binasının zemin katının 9 odaya ayrıldığı ve batı ve doğu yöndeki ilk odalar ile 5 no.'lu odanın beşik tonozla, diğerlerinin ise çapraz tonozla örtülü oldukları ve birçok girişin birimlerini beklenmedik biçimde birbirine bağladığı anlaşılmıştır.

Porto regianın güney aksında yer alan tonozun devşirme malzeme kullanılarak inşa edildiği ve batı yönde açılan 10 basamaktan, tonozun olasılıkla İ.S. 240 depremi sonrasında inşa edilmiş olabileceği anlaşılmıştır. Podyumu oluşturan bloklar üzerinde görülen KHPII NAO ve OPIΘOΔOMOS yazıları, girlandların devşirme olabileceği sorusunu gündeme getirmiştir. Zemin kat kazılarında elde edilen özellikle İ.S. 2. yy. sonu 3. yy.'ın ilk yarısına tarihlediğimiz kandiller, mimari bezeklerle uyum içindedir. Yine aynı alanda yanık katmanında bulduğumuz İ.S. 6. yy.'a ait kandiller, bu dönemde bir yangın evresinin varlığını göstermektedir.

Anriake Doğu Hamam (N. Çevik)

Andriake'nin hemen doğu başlangıcındaki, Roma İmparatorluk Dönemi limanında kentin sosyal merkezindedir (Res. 4-5). Doğu Hamam, batısından itibaren aynı

and classified and catalogued there. With the 1060 blocks taken from the heap in front of the west gallery, the total number of blocks reached 3227. Documentation and anastylosis work developed in parallel with the excavations. Important evidence was obtained regarding the phases and architecture of the theatre. It was observed that the ground floor of the stage building was comprised of nine rooms. The outermost ones were covered with a barrel vault, while the remaining seven were roofed with a cross vault. Many doorways connected the units with each other unexpectedly.

The vault on the south axis of the porto regia was built with reused materials, and the ten steps toward the west might have been built after the A.D. 240 earthquake. The inscriptions of KHPII NAO and OPIΘOΔOMOS attested on the blocks of the podium led to the question of whether the garlands were reused here. Oil lamps uncovered in the ground floor and dating from the end of the 2nd century to the first half of the 3rd century A.D. are consistent with the architectural decorations. Nevertheless, oil lamps uncovered in the burnt layer in the same area attest a fire in this period.

Res. 2 Tiyatroda ortaya çıkan podyum blokları
Fig. 2 Podium blocks uncovered at theatre

kuşakta devam eden 2 önemli yapı grubu ve Batı Hamam ile birlikte Andriake'nin sosyal yapı bölgesini oluşturmaktadır. Bu bölgenin batı devamında ise Liman Agorası ve Granarium'un merkez olduğu, limanın asıl kalbi olan ticari alan gelmektedir. Hamam bloğu toplam 216 m² iç mekâna sahiptir. Çevre duvarlarından ölçüldüğünde 50x38 m. ölçülerinde bir alana oturur. Roma evresi 5 bölümden oluşur. Güneybatı yanında da Bizans Dönemi hamamıyla ilgili geç caldarium ve onun servis birimlerine ait ekler bulunmaktadır. Ana giriş, liman (kuzey) tarafından açılan palaestranın kuzey girişidir. Bu kesimde palaestranın iki yanında da (doğu ve batı) ayrıca birer giriş bulunmaktadır. Hamam bloğuna verilen diğer bir Roma İmparatorluk Dönemi girişi Bizans Dönemi'nde kapatılan III. bölümden dışa-batıya açılan kapıdır.

Res. 3 Tiyatro mimari elemanlarının restorasyonu
Fig. 3 Restoration of architectural elements at theatre

East Baths in Andriake (N. Çevik)

The East Baths are located in the social centre of the Roman Imperial-period harbour at the east end of Andriake (Figs. 4-5). The East Baths are adjoined on the west by two important building groups and with the West Baths, all of which constitute the social building region of the city. West of this area is the commercial centre comprised of the Harbour Agora and Granarium, the heart of the harbour. The bath complex has an interior area of 216 m²; its exterior measures 50x38 m. The Roman phase of the baths is comprised of five sections. On the south-west are the late caldarium and its service

Res. 4
Doğu Hamam, hava
fotoğrafı, Eylül 2012
Fig. 4
East Baths aerial
photo, September
2012

Res. 5 Andriake, Doğu Hamam, Bizans Dönemi caldariumu
Fig. 5 Andriake, East Baths, Byzantine-period caldarium

Temiz su dağıtımı ve pis su akaçlama sistemleriyle ilgili doyurucu veriler ortaya çıkarılmıştır. Hypokaust sistemi ve duvar ısıtma sistemi de kesin bulgularla çok belirgin olarak tanımlanabilmiş hatta duvar ısıtma sistemi bugüne dek olmadığı kadar sağlam ele geçerek bu konudaki bilinmezleri aydınlatmıştır. Doğu Hamam'ın kazısı ve konservasyonuna 2012 sezonunda başlanmış ve tamamlanmıştır. En önemli bilimsel katkısı, Roma evresinden çok, bölgede Erken Bizans Dönemi hamamlarının mimari ve teknik detaylarının aydınlatılmasına sağladığı yeni açıklamalardır.

Andriake İşlik Mekânları (M. Şengül)

Andriake'nin güney yerleşiminin merkezinde, granarium önündeki geniş düzlükte konumlanan mekânın ve bunun hemen kuzeyinde kare plana sahip iki odalı mekânın kazılarında çok sayıda seramik parçaları, cam kandil parçaları, metal objeler ve sikkeler açığa çıkarılmıştır (Res. 6). Akıntı ve dolgu toprak içinde ele geçen seramikler form olarak çeşitlilik göstermektedir. İlk incelemelere göre İ.S. 1.-4. yy.'lar arasına tarihlenen seramiklerin büyük kısmını günlük kullanım kapları, depolama kapları, kandiller ve kandil parçaları oluşturmaktadır. Batı toplama havuzu, ikinci ya da daha sonraki evrelerinde seramik çöplüğü olarak kullanılmıştır. Burada ele geçen pişmiş toprak domuz başı biçimli rython parçası, kireç taşıdan ufak ev sunağı ve pişmiş toprak ağırşak, M1E açmasından bronz terazi kancası, pişmiş toprak aslan başı figürini ve mermer heykelcik kaidesi dikkat çeken buluntulardandır. Mekân 1 kazılarında toplam 313 adet sikke bulunmuş olup bunlardan 4'ü gümüş diğerleri ise bronzdur.

Res. 6 Andriake, Granarium önü. İşlik bölgesi, 2012
Fig. 6 Andriake, in front of Granarium Workshops' area, 2012

units of the Byzantine-period baths. The main entrance is the north entrance to the palaestra. This area has also two more entrances on the east and west sides of the palaestra. Another entrance to the Imperial phase actually opened outside/westward from Hall III, which was blocked in the Byzantine period.

Satisfactory evidence was obtained regarding the water supply system and sewage system. Hypocaust and in-wall heating systems were also uncovered in good condition, so that the in-wall heating system has provided answers to matters hitherto unclear about this topic. The excavation and conservation of the East Baths were both started and completed in 2012. Its importance arises from the information provided regarding the architecture and technical details of the baths of the Early Byzantine period in the region.

Workshops' Area in Andriake (M. Şengül)

Excavations in the hall of the wide, flat area in front of the granarium and in the two-roomed structure just to its north in the south settlement of Andriake brought to light numerous potsherds, glass lamp fragments, metal objects and coins (Fig. 6). Potsherds uncovered in the filled and slid earth display a variety of forms. Preliminary analysis dates them to the 1st-4th centuries A.D. They mostly comprise daily use wares, storage vessels, lamps and lamp fragments. The western collecting pool was used for a pottery waste dump in the second or later phases. Among the finds from here worthy of note are a terracotta rhyton fragment shaped like a boar head, a small home altar of limestone, a terracotta spindle whorl. From Trench M1E came a bronze balance hook, a terracotta lion figure and a marble base for a statuette.

Res. 7 Andriake, B Kilisesi, hava fotoğrafı, 2012
Fig. 7 Andriake, Church B aerial photo, 2012

Güney duvarın iç cephesinde bulunan ve kazı öncesinde açıkta bulunan 3 adet prelum/pres kalasının desteklediği baskı kolu yuvası ile kazılarda ortaya çıkartılan 2 adet toplama havuzu yapının orijinal evresinde şarap işliği olarak kullanıldığını göstermektedir. İ.S. 4. yy. ile İ.S. 6. yy. arasına tarihlenen buluntular, kuzey mekânların, İ.S. 4. yy.'dan sonra inşa edildiğini düşündürmektedir.

Sikke Çalışmaları (S. Bulut – M. Şengül)

Andriake'de bu sezon 5 mekânda yürütülen kazı çalışmalarında toplam 615 adet sikke açığa çıkartılmış, 23 adet sikke de yüzey buluntusu olarak ele geçmiştir. Bunlardan 40'ı Doğu Hamamı, 36'sı B Kilisesi, 356'sı Mekân 1 / İşlik Mekânları, 100'ü Mekân 2, 83'ü ise Onurlandırma Anıtları kazılarında gelmiştir. Sikkelerin 532 adedi (5 gümüş, 527 bronz) temizlenip kataloglanmış; 49'u envanterlik eser olarak Antalya Müzesi'ne teslim edilmiş, geriye kalanları ise etütlüğe ayrılarak kazı eser deposuna yerleştirilmiştir.

Katalogu yapılan en erken tarihli örneğimiz, Mekân 1'de açığa çıkartılan Aspendos sikkesidir (İ.Ö. 4. yy. sonu, 3. yy.'ın başı). Bunun dışında, Hellenistik Dönem'e tarihlenen 8 adet sikke daha bulunmaktadır. Bunlardan 6'sı Likya Birlik sikkesi, biri Yahudi Kralı Marcus Ambibulus (İ.S. 9-12) sikkesi, biri ise Rodos sikkesidir (İ.Ö. 166-88). En geç tarihli örneğimiz ise Doğu Hamamı kazılarında gelen anonim follistir (1030-1042).

En yoğun grubu, -daha önceki kazı sezonlarından olduğu gibi-, İ.S. 4. yy.'a ait sikkeler oluşturmaktadır (47 adet). Bu grubu sırasıyla İ.S. 6. yy. (26 adet) ve İ.S. 7. yy. (14 adet) sikkeleri izlemektedir. Andriake Liman yerleşiminin en parlak dönemini İ.S. 2. yy.'da yaşadığı tarihsel

Res. 8 Andriake, B Kilisesi, Anastylosis sonrası atrium
Fig. 8 Andriake, Church B atrium after anastylosis

In total 313 coins were uncovered in Room 1; four of them are silver while the rest are bronze.

Three sockets for supporting a press arm could be seen on the surface of the inner side of the south wall before the excavation, and two collecting pools uncovered show that the building served as winery in its original phase. Evidence dating to the 4th-6th centuries A.D. suggests that the north rooms were built after the 4th century.

Coins Studies (S. Bulut – M. Şengül)

In this campaign at Andriake excavations at five locations brought to light 615 coins with 23 found on the surface in surveys. 40 came from the East Baths, 36 from Church B, 356 from Room 1/Work Areas, 100 from Room 2, 83 from diggings at the Honouring Monuments. Of these 532 (5 silver and 527 bronze) were cleaned and catalogued. 49 worthy of inventorying were turned over to Antalya Museum while the rest were placed in the excavation depot for study purposes.

The earliest coin catalogued is from Aspendos dating from the end of the 4th to the beginning of the 3rd century B.C. uncovered in Room 1. There are eight coins from the Hellenistic period: six of the Lycian League, one of the Roman governor of Judaea, Marcus Ambibulus (A.D. 9-12) and one of Rhodes (166-88 B.C.). The latest example is an anonymous follis (A.D. 1030-1042) from the East Baths.

The biggest group of coins dates to the 4th-5th centuries A.D. (47 pieces), then to the 6th century (26 pieces) and to the 7th century (14). It is known that Andriake had its peak in the 2nd century A.D. as inferred from the

Res. 9 Andriake, B Kilisesi, konservasyon sonrası
apsis-synthronon

Fig. 9 Andriake, Church B, apse and synthronon after conservation

veriler ve mimari kalıntılar ışığında bilinmektedir, ancak bu dönemlere ilişkin sikke sayısının geç dönemlere göre daha az olması, kentin Geç Antik Çağ'daki yoğun kullanımıyla açıklanabilir.

Bizans Dönemi Çalışmaları

(T. E. Akyürek – Ö. Çömezoglu – B. İşler)

2012 kazı sezonunda Andriake liman yerleşmesinde yer alan ve B Kilisesi olarak adlandırılan Erken Bizans kilisesinde kazı ve konservasyon çalışmaları sürdürülmüş; 2010 yılında kazı ve konservasyon çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmış olan Myra'daki Bizans şapelinde, yapı çevresindeki alanda temizlik ve kazı çalışmaları yapılmıştır.

Andriake B Kilisesi (Res. 7-9): 2011'de başlayan kazılar 2012'de kuzey mekânları ve atriumda devam etmiştir. Kuzey mekânları kazı sonucunda ulaştığımız buluntular ve ortaya çıkartılan mimari, kuzeydeki yapıların işlevi ve kilise ile olan bağlantısına yönelik önemli bilimsel veriler sağlamıştır. Özellikle en doğudaki mekân içinde çok sayıda sağlam halde kandil ile birlikte pencere camı ve mimari plastik parçaları ele geçmiştir.

Atrium: Kuzeyde 15 m., batıda 11,90 m. ve güneyde 12,50 m. uzunluğundaki atriumun kazı çalışmaları tamamlanmıştır. Bir nartheksi olmayan kilise doğrudan atriuma açılmaktadır. Atriumun batıda ve güneyde iki, kuzeyde bir olmak üzere toplam beş girişi bulunmaktadır. Doğuda ise üç kapı açıklığından ayrı ayrı üç nef girilmektedir. Atriumun güney dış zemininin yaklaşık 1,50 m. kadar daha üst kotta yer alması nedeniyle, güney duvarının doğu ucundaki girişin önünde üç basamaklı bir merdiven bulunur; ayrıca güney duvarın ortalarındaki girişin önünde de iki basamak bulunmaktadır.

Res. 10 Myra Şapeli'nden bir mezar

Fig. 10 One of the graves nearby Myra Chapel

historical evidence and its architectural remains. That the number of coins from its apex is lower than later periods can be explained by the intensive activity in Late Antiquity here.

Byzantine Studies

(T. E. Akyürek – Ö. Çömezoglu – B. İşler)

In the 2012 campaign excavation and conservation work was conducted at Church B dating to the Early Byzantine period in Andriake. Excavation and cleaning were also conducted in the area around the Byzantine chapel in Myra, whose excavation and conservation had been completed to a great extent in 2010.

Church B in Andriake (Figs. 7-9): Excavations at Church B were initiated in 2011 and continued in the north rooms and atrium in 2012. The small finds discovered and the architecture of the north rooms provided us with important scientific information regarding their functions and connection with the church. The easternmost room especially contained numerous intact lamps as well as window glass and architectural sculpture.

Atrium: The atrium, which measures 15 m. on the north, 11.90 m. on the west and 12.50 m. on the south, was excavated entirely. The church does not have a narthex, thus opens directly into the atrium. There are five doorways leading into the atrium – two each on the west and south sides and one on the north. On the east side three doorways lead into the three aisles of the naos respectively. As the floor level outside the south side of the atrium is 1.50 m. higher, three steps lead up to the doorway located at the east end of the south side. The doorway in the middle of the south side also has two steps leading to it. Similarly, the doorway at the south end of

Benzer bir biçimde, batı duvarının güney ucundaki giriş önünde üç basamaklı, aynı duvarın ortasındaki kapının önünde ise blok taştan oluşan tek basamaklı birer merdiven yer almaktadır. Kuzey giriş, ortalama 2,50 m. genişliğinde geçit şeklinde kuzeydeki liman caddesine doğru uzanır. Atriumun kuzey duvarında, orijinalde bir kapı daha bulunsa da, daha sonraki bir evrede kapatılmıştır. Revak zemininin, kuzey, doğu ve güneyde mozaik, batıda düzgün kesme taş levha ile kaplanmış olduğu anlaşılmıştır. Mozaik zeminin orta kısmı yok olmuş ancak doğuda duvar kenarlarında kalp biçimli yapraklarıyla sarmaşık motifli bir bordür takip edilebilmektedir. Atriumun güney batı kısmında ise örgü motifli bir bordür ve iç kısmında çiçekli bir bezeme olan mozaik kaplama görülmektedir.

Atriumdaki kazılarda devrilmiş halde üçü sağlam, birkaçı ise kırık halde mermer sütun parçaları ile birlikte sütunlara ait kaide ve başlıklar bulunmuştur. Toplam on sütunlu olduğu anlaşılmıştır. Kazı sonunda stylobatta gerekli sağlamlaştırma çalışmalarından sonra, bir yarım sütun ile birlikte üç sağlam sütun kaide ve başlıklarıyla orijinal yerlerine yerleştirilmiştir.

Buluntular, genel olarak buldukları kontekst ile uyumludurlar. Sikkeler mekânların son kullanımları ile ilgili (6. yy. sonu – 7. yy.) hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca 4. yy. sonu ve 5. yy.'a tarihlenen sikkeler de mevcuttur.

Myra Şapeli (Res. 10): 2010 yılında iç mekânda kazı çalışmaları tamamen, çevresinde ise kısmen bitirilmiş olan şapelin çevresinde, güney, kuzey ve doğu cephelelerinin etrafında 2012'de de temizlik ve kısmen kazı çalışmaları yapılmıştır. Güney yanda ulaşılan düzgün olmayan zeminin altında, şapelin güneydoğusunda iki mezarın varlığı tespit edilmiştir. M-3 mezarı 2012 sezonunda açılmış ve içinde bulunan iki iskelet belgelenecek toplanmıştır. İskeletlerin başı batıda olacak şekilde yerleştirilmiş olup küçük buluntuya rastlanmamıştır. Şapelin kuzey ve doğu taraflarındaki alanda da temizlik çalışmaları yapılmıştır. Şapelin güneyindeki mezarın kazılması sırasında, kuzey duvarına yakın zeminin hemen üzerinde 12. yy.'a tarihlenen bir sikke ile yine aynı seviye ve döneme tarihlenebilen sgraffito tekniğinde sırlı seramik parçası bulunmuştur. Bu çalışmalarla şapel kazıları ve koruma çalışmaları tamamlanmıştır.

Likya Müzesi çalışmaları kapsamında Andriake Granariumu ve Agorası restorasyon ve müzeleştirme çalışmaları devam ederken, Myra Tiyatrosu Doğu Kesim Acil Restorasyon Projesi de Bakanlık projesi olarak sürmektedir.

the west wall is reached via three steps and the one in the middle with a single step. The north doorway leads like a passageway of 2.50 m. average width to the harbour street on the north. The north wall had another doorway, which was blocked at a later date. The portico floors are paved with mosaics on the south, east and north sides while on the west side with finely cut plaques. The central part of the mosaic floor has disappeared, but along the walls on the east side is a border of ivy with heart-shaped leaves. In the atrium's south-west side is a border of braid motif with floral decoration in the centre.

Excavations at the atrium brought to light marble columns, three of which are intact, and their bases and capitals. It originally had ten columns in total. At the end of the excavation after the stylobate was strengthened, one half-column and the three intact ones were erected together with their bases and capitals.

Finds are usually consistent with their contexts. Coins relate to the last phase of use (end of 6th-7th century A.D.). There are also coins from the end of the 4th and 5th centuries A.D.

Myra Chapel (Fig. 10): *In 2010 the interior was fully excavated while the exterior was partly excavated. In 2012 cleaning and partial excavations were conducted around the chapel by the south, north and east sides. Under the irregular floor on the south side two graves were found. Grave M-3 was exposed in 2012, and the two skeletons were documented and removed. Their heads faced the west, and there were no small finds. The areas on the north and east sides of the church were also cleaned. In the course of excavation of the grave, to the south a coin of the 12th century was found just above the north wall of the grave and a fragment of glazed sgraffito pottery of the same period. This work concluded the excavations and conservation of the chapel.*

The restoration and transformation into a museum of the granarium and agora at Andriake continues within the frame of the Lycian Museum project. On the other hand, the emergency restoration project for the east side of Myra's theatre continues as a project of the Ministry.